

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati:

za

celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
šetri » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

V upravnih prejemah:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
šetri » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava vsak dan, izven
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 201.

V Ljubljani, v torek, 1. septembra 1903.

Letnik XXXI.

Pogubnost dr. Ivan Tavčarjeve politike.

III.

Dr. Ivan Tavčar je na glasu spretnega zagovornika, toda vsa njegova odvetniška umetnost daleč ne zadostuje, da bi opravičene obsodbe rešila zavoženo njegovo politiko. Neovržna istina je, da se je z narodnim protivnikom pobotal ob usodni uri, ko je odločen odpor proti sovražni grabežljivosti potrebnejši bil in etično opravičenejši nego kedaj. Da je dogovoril se z istim nasprotnikom, nikakor ne valed keke sentimentalne miroljubivosti, niti iz višjih državopolitiških ozirov, temveč izključno iz priproste špekulacije, ker je s pomočjo nemškega življa hotel udušiti katoliško-narodno stranko, kateri iz lastnih moči sicer ni mogel priti do živga; da je vstrajal pri nesrečnem svojem paktu tudi potem še, ko je nemška državnozborna obstrukcija slehernemu treznemu opazovalcu jasno kazala, kam meri, po čem teži nemška pohlepnost v naši državi! Pactum leoninum, kateri se g. doktorju pozná na lastnem telesu. On sam je prva žrtev neprimišljene svoje politike, nizko do tal ga pripogibajo in tlačé neizprosne njene posledice, — kako bi sicer se dala rešiti uganjka, da je isti dr. Tavčar, kateri bi po svoji neoporekani darovitosti in prirojeni zgovornosti mogel blesteti med prvimi slovenskimi poslanci, dandanes le „membrum vile“ v dunajski zbornici ter mesto da bi v plemeniti borbi za domovinske pravice visoko dvigal domačo zastavo, klaverno postava in molči v avstrijskem parlamentu ali pa spava na strani zvestega mu pajdaša Plantana!

In še mnogo večje zlo se je rodilo iz napačne Tavčarjeve politike: oni jarek, kateri na Kranjskem uže zdavna loči obe narodni stranki, poglobil se je vsled njegovega rovanja v pravo brezno ter se je razširil in raztegnil tudi na sosedna slovenska ozemlja, in to ob času, ko se nad Slovenci zbirajo temni oblaki in kopičijo divje vihere, ob resnem času, ko bi v očigled skrajni nevarnosti vsako domoljubno srcé moralo misliti le na to, da zjedini, a ne da razdruži, cepi in razkroji. Tavčarjevo vprašanje, s kojim je skušal ovreči mojo obsodbo, tisto otročje vprašanje: »In nemški naval? ... V čem pa se kaže ta nemški naval?« pač niti vredno ni resnega odgovora. Saj si ga sam daje v lastnem glasilu, v »Slov. Nar.«, kjer v uvodniku razpravlja rastočo nevarnost germanizacije po lepi Gorenjski. In ne le tam! Slep mora biti, kedor izmed nas ne zapazi vidnega nazadovanja skoraj po celem slovenskem. Statistično in zemljepisno se dá dokazati, kako hitro se jezikovne meje nam krčijo po Koroškem in Štajarskem. Rastoče izseljevanje na Dolenjskem in v mnogih drugih kranjskih okrajih dokazuje rapidni gospodarski propad, širjajoči se pavperizem po teh v narodnem oziru še dokaj zavaro- vanih pokrajinah. Tam na Gorenjskem pa, v slikoviti radovljjski planoti ter po planinskih dolinah, katere v svojih znamenitih vodnih silah hranijo največji prirodni zaklad dežele naše, pripravlja se vsled zgradbe svetovne železniške proge ter z njo združene osnove velike obrtnije potom tujega kapitala tak narodni prevrat, da se je v prav dogledni dobi naravnost pogina bati slovenstvu v blaženih krajih, kjer prebiva najkrepkejši naš rod, kjer je zibelka tekla

najboljšim našim možem. Nevarnost je tu, stoji pred našim pragom — odstraniti pa je ne moremo z malimi palijativnimi sredstvi, ne s pevskega veselici in sokolskimi izleti, temveč jedino le z neumornim premišljenim gospodarskim delom, s pametno gospodarsko organizacijo, katera naj združi razkropljene moči pojedincev ter z novimi čvrstimi impulzi navdahne zaostalo gospodarsko življenje našega ljudstva. A kaj se godi v tem oziru? Pod uničujočim in razdirajočim uplivom Tavčarjeve politike se stranka njegova popolnem odteguje skupnemu delovanju. Tako zvana »napredna« inteligenca na Kranjskem, stoječa pod njegove diktature prepušča tudi gospodarsko organizacijo sovražnim »klerikalcem«, in ne dovolj, da sama roke križem drži, celo zavira, koder le more ter radosti poskakuje, če se tu in tam ponesreči kak gospodarski zavod, ustanovljen od rojakov katoliškega mišljenja.

Po nas je, strli nas bodo, dr. Ivan Tavčar, ako v tem oziru ne odstranimo najprej kvarnega tvojega upliva! Tudi med našim narodom nastati morajo razmere, kakor jih dandanes nahajamo na pr. v Gornji Avstriji. I ta srečna, imovita dežela ima svoja politična nasprotja. Njeno upravo oskrbujejo »zabit klerikalci«, kateri razpolagajo z veliko večino v deželnem zboru in odboru, glavna njih podpora so selske občine, v mestih pa večinoma še gospoduje liberalizem, tuintam v obrtnih središčih pomešan socialno demokratično. Zadržništvo se je krepko razvilo, njegova organizacija vzdržuje gornje-avstrijskega kmeta na oni stopinji imovitosti in naprednosti, po kateri se odlikuje pred svojimi sostanovniki po drugih planinskih deželah. Ali kaj storé druge politične stranke na Gornje Avstrijskem proti temu od »klerikalcev« zasnovanemu združništvu? Letos izšla je v zalogi katoliškega tiskovnega društva v Lincu prezanimiva razprava dež. nadsvetnika Viktor Kerblerja pod naslovom »Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in Oberösterreich«. Na strani 85 konstatuje združni prvi deželni uradnik doslovno sledeče: »Celo ob časih strastnih volilnih borb se strankarstvo ni lotilo posojilnic in baš v oskrbi poljedelskega združništva zjedinijuje na Gornje-Avstrijskem složno uspešno delovanje pristaše različnih strank.« To se je posrečilo v deželi, kjer niti ne poznajo narcdnega boja, in kaj vidim pri nas nesrečnih Slovenceh, kjer bi vendar uže potreba skupne narodne obrane morala združiti rojake in krvne brate v složno gospodarsko delo?!

Misel je jasna in prozorna, a dr. Ivan Tavčar je baje ne bode več pogodil. Svoje nazore izraža prelapidarno, rekoč: »Prepričanje se je vkoreninilo v meni, da sta klerikalizem in tista pohlepna politična duhovščina, koje imamo obilo, v današnjih dneh najhujša sovražnika in največja nevarnost slovenskemu narodu.«

To še ponavlja v vedno krepkejših akcentih in niti slabo razumljenega citata na koncu dotičnega odstavka ni trebalo, da se utrdi bojazen: dr. Tavčar se fundamentalne svoje smote ne bode z lepa otresel! Preveč hrepeni po tistih lehkkih uspehih, pridobljenih med žvenketanjem lepo skovanih govorniških diatrib, katerim se slepo uda plitva talni-naobraženost naše dobe. In kje je dobiti več te cenene krme, kje treba manj samostojnega mišljenja in svetovnega nazarja nego baš po onih nižavah, od koder

odmeva »Slov. Naroda« hripavi poziv na »farško gonjo!«

Ali razume sedaj dr. Ivan Tavčar, zakaj se vračam v javnost, zakaj zapuščam svoje blaženo zavetišče ter se zopet podam nazaj v nehvaležno politiko, dasi bi po njegovem izreku »lahko v miru in časti preživel stara svoja leta.«

Dobro vem, kaj me čaka. Popolnoma v svesti sem si, da mi bode boriti se z nelojalnim novinarstvom, kateremu ne služijo stvarni argumenti, temveč izmišljotina, neresnica in podlo zavijanje. A niti pred takimi napadi se ne plašim: bodri in tolaži mi pošteno prepričanje, da vršim le možato svojo dolžnost, ako v resnem, za domovino usodnem položaju zastavim svoje skromne sile, zidat tam, koder destruktivni talent dr. Iv. Tavčarja le podira!

To je poslednja moja beseda v tej polemiki: sedaj pa le po stari svoji navadi kamne v roko, gospôda pri »Slov. Narodu« in po meni — take pasme protivnik me raniti ne more!

Franc Šuklje.

Češki katoliški shod.

Minolo nedeljo popoldne se je v Brnu pričel tretji katoliški shod moravskih Čehov. Zbralo se je pri prvi slovesni seji v »Besednemu domu« nad 1000 zastopnikov vseh slojev prebivalstva. Shod je otvoril poslanec dr. Koudela. Navzoči so bili: brnski škof Bauer, novi kraljevogradijski škof Doubrava, zastopnika nadškofov iz Prage in Olomuca, poslanci grof Belcredi, grof Seilern, grof Spiegel, grof Thun, grof Mensdorf, dr. Hruban in dr. Stojan.

V predsedstvo so bili izvoljeni poslanec grof Serenyi, gen. vikar iz Kral. gradca Frydek in dr. Hruban.

Papež Pij X. in cesar sta se pre-prijazno brzojavno zahvalila za izraženo udanost in zvestobo. Brnski škof Bauer se je v lepem govoru spominjal četa narodov in prijatelja delavskih stanov, pokojnega papeža Leona XIII. Škof dr. Doubrava je v navdušenem govoru govoril o treh deželah češke krone, katere naj vežejo ljubezen do Boga, do vladarja in do naroda češkega. Urednik »Hlasa«, Šillingier je v krasnem govoru pojasnjeval program katoliških Čehov ter utemeljil resolucijo, ki odločno protestuje proti »veto«, ki ga je avstrijska vlada podala v Rim povodom volitve novega papeža. Konečno je utemeljeval potrebo češkega vseučilišča na Moravskem. Slov. poslanec dr. Žitnik je v daljšem govoru pozdravil shod v imenu svojih tovarišev in vseh katoliških Slovencev, ki pod zastavo sv. Križa stoje v boju za vero, cesarja in tlačeni svoj slovenski rod. Vodja kmetov na Moravi, Šamalik je navdušeno govoril o potrebi trdne krščanske vere med delavskimi stanov. Po slavnostnem shodu je bila prosta zabava v starobrnski »Besedi«, kjer so se vršile mnoge napitnice došlim gostom. Predsednik »Besede« je pozdravil posl. Žitnika kot zastopnika Slovencev, kateri je odgovarjajoč nazdravljaj odkriti in trdni zvezi mej južnimi in severnimi Slovani v borbi za svetnje in prava slovenskih narodov v Avstriji. Več še poročamo o shodu.

Položaj.

O ogrski krizi ni skoraj nič novega. Znamenit je glas, naj krona ne vprašuje samo Madjarov, ampak naj se obrne tudi do nemadjarških narodov na Ogrskem, ki tvorijo večino na Ogrskem. Merodajni krogi naj priznajo, da niso na Ogrskem Madjari v večini in store naj vse, da pride glas nemadjarške večine do veljave, potem bodo Madjari gotovo ponižnejši. Menda pa ne doživimo, da bi se uvaževale te besede ...

Prihodnja ogrska vlada se bo imela boriti z velikimi težkočami, ker bo morala predreti z višjim številom vojaških novin-

cev, in če bi tudi mogla pomiriti obstrukcijo z narodno samostojno vojsko, ne bo — denarja, da bi se ta samostojna vojska vzdrževala, ker za svojo samostojnost bi Ogrski mogla naložiti svojim državljanom 75 milijonov kron več davka, kar popolnoma zadolženi Ogri ne bi zmogli, Avstrijci pa s svojim denarjem šovinistiških Madjarov ne bodo hoteli več pitati.

Madjari ei sedaj posebno mnogo obljubujejo od Wekerlejevih in Apponyjevih posredovanj. »Egy. tertes« priobčuje že novo ministersko listo in sicer bi bil po mnenju tega lista ministerski predsednik in finančni minister Wekerle, notranje zadeve bi imel Apponyi, poljedelstvo Daranyi, naučno ministerstvo Berceviczy Albert, justico Plosz ali Hodoszy, domobranstvo Kolozsary, trgovino Hieronymi, minister za Hrvatsko Josipovich Emerih, kdo bo minister a latere, si pa list ne upa uganiti.

V liberalnih krogih se govori že o tem, pod kakimi pogoji bi Wekerle prevzel ministerstvo. Zahteval bi, da prestavijo vse madjarske častnike na Ogrsko, dalje bi zahteval narodno vojsko vzgojo častnikov in vpeljavo madjarskega službenega jezika pri vojaštvu. Madjarskega poveljevanja bi Wekerle še ne zahteval, a bi te točke tudi ne zavrzel. Ko bi bile zgoraj omenjene točke potom naredbe uveljavljene, bi Wekerle se nič ne pogajal z obstrukcijo, ampak bi zbornico takoj razpustil, ako bi obstrukcija trajala dalje.

Nekateri listi poročajo, da bo cesar sam izdelal načrt, v katerem bodo vse koncesije, katere bi morda dovolil, druga poročila pa oporekajo tej vesti. Nekaj koncesij Ogri vse-kakor dobé — to je utis najnovejših poročil. V petek se baje cesar odloči.

Vsaka koncesija, ki bi se dala Madjarom, pretresla bo globoko avstrijsko politično življenje. Včeraj se je vrnil v Pragi sestanek zastopnikov čeških strank, da se dogovoré o skupnem nastopu vseh čeških državnozbornih poslancev z ozirom na zahteve Madjarov. Dr. Baxa je predlagal, naj Čehi krizo izrabijo in naj zahtevajo isto, kar zahtevajo Madjari. Agrarci Kubr je dejal, da bo te predloge predložil izvrševalnemu odboru svoje stranke in da se bo še le potem izjavil. Isto store mladocéhi. Gotovo je, da bodo združeni Čehi položaj dobro izrabili.

Merodajni krogi so napravili glade krize načrt, po katerem bi madjarske vojne predloge zapostavili in bi po odobrenju vojaških novincev se rešila nagodba. Avstrijski listi protestirajo proti temu in pravijo, da Avstrijci moramo zahtevati definitivno rešitev vojaškega vprašanja, ker orožja gospodarske ločitve ne damo prej iz rok.

Poljaki in obiski vladarjev na Dunaju.

V zadnjih letih je imel Dunaj redko kedaj priliko, pozdravljati v svojem okrilju tuje vladarje, tako da se je zdelo, kakor bi naša monarhija v inozemskih očeh prestala biti odločiven činitelj. Zato so tem večjo pozornost vzbudile vesti, da pridejo v septembru kar trije vladarji najmočnejših držav na Dunaj, kajti razen kralja Edvarda VII. in carja Nikolaja napovedujejo tudi obisk nemškega cesarja.

Poljski listi ne pripisujejo velike važnosti tem vladarskim obiskom, vendar ne izključujejo možnosti, da pride valed njih naša zunanja politika v smer, ki še manj ugaja koristim in težnjam avstrijskih Slovanov, posebno Poljakov.

Zveza z Rusijo in Nemčijo, sodi »N. Reforma« je samo vezala Avstriji roke glede na balkansko vprašanje in glede na avstrijske podanike v Nemčiji, dočim imenovani državi smelo in brezobzirno oblikujeta stvari po svojih namenih. Da pride car na Dunaj, je pač želja vladarjeva, ki se trudi, kljub rastoči neslogi in ohlapnosti v notranjosti države, zagotoviti ji stališče vevlevlasti s tem, da vzdržuje kar najboljše razmere s sosednimi vlastmi. Seveda ne more notranje oslabljen država zavzemati takega stališča, kakor ji gre po velikosti in statistični sili. Vendar bi avstroograska vlada v evropskem koncertu značila mnogo več, ako bi se bolj ozirala na

interese posameznih svojih narodov, v prvi vrsti slovanskih narodov in tem priznala večji vpliv na zunanje zadeve monarhije. Sedanj zunanji minister je Poljak, a ravno Poljaki so imeli ob njegovi politiki bridke izkušnje in mu ne morejo zaupati, tem manj sedaj, ko ima popolnoma proste roke, odkar niso mogle valed ogrskih zmešnjav priti skupaj delegacije.

Velike vojaške vaje italijanske vojske

vrše se letos blizu Belluno v Gorenji Italiji. Poglaga tem velikim vajam je zgodovinska in sicer predstavlja severni del vojske avstrijske vojske, ki je hotela 1. 1848. zatreti vstajo v Benečiji pod poveljstvom Nugenta. južni del italijanske vojske pa predstavlja divizije, katere je poslal papež Pij IX. v pomoč Italijanom v vojski za osvobodjenje, in drugo italijansko vojsko. Na teh vajah je navzoč tudi italijanski kralj in kraljica Helena.

Važen shod v Belemgradu.

Na nedeljskem shodu za Macedonce v Belemgradu je bilo navzočih 8000 ljudi; govorilo je osem govornikov, med njimi bivša ministra Gajja, Zivanović in nekaj profesorjev. Vsi govorniki so povdarjali, da je stanje v Macedoniji neznosno, in so oistro obsodili Evropo, ki mirno gleda, kako umira vsaki dan na stotine kristjanov pod turškim bodalom. Povdarjala se je tudi nevarnost, ki preti Srbiji od Avstrije, ki hoče za sesti Novi Bazar. Treba je, da Srbija, Bolgarija in Črna gora gredo skupaj. Neki učitelj je naznanil, da je ravno prišla novica, da so Turki na arbski meji zažgali samostan *Prohor*, menihi pa pomorili, kar je povzročilo veliko razburjenje. — Ko je bila resolucija sprejeta, je hotel predsednik Zivanović shod zaključiti. Visokošolci so pa protestirali proti resoluciji, ki je prekratka in ne more turški vladi imponirati. Zahtevali so tudi, da se izpusti igralec Mihajlovič, ki je bil prijet vsled demonstracije proti turškemu poslanstvu. — Prišlo je skoraj do razpora, tedaj so pa zmernejši elementi zapustili tribuno in na njej so ostali le visokošolci, ki so predlagali drugo, ojustrejšo resolucijo, s katero so zavrgli tudi prvo. Neki Macedonec je s samokresom v roki navduševal ljudi, naj vzamejo orožje v roke, kar je vzbudilo veliko navdušenje. Na to je potrgala množica raz tribune zastave in orožje in odšla z zastavami in orožjem na čelu pred ruski konzulat. Ko so se bližali konzulatu, je hitro nekdo zaprl okna in spustil zgrinjala. Množica je nekoliko časa čakala, Rusiji klicala: »Živijo!«! potem pa šla pred kraljevo palačo in ondi klicala kralju »Živijo!«! nakar se je mirno razšla.

Knez Ferdinand zopet na Bolgarskem.

Knez Ferdinand je došel na svoje posestvo Euxinograd pri Varni. Po navadni poti ni prišel tja — potoval je preko Rumunske ter se ognil Sofije. Potoval je incognito ter storil vse, da se čas njegovega potovanja ni razglasil. Knez je dolgo odlašal svoj povratek, dokler niso te dni k njemu v Murany, kjer si je hladil razgrete živice, prišli odposlanci bolgarske vlade in armade ter mu nekaj povedali na uho... Deputacija mu je kratkoma rekla, naj pride izvrševati svoje vladarske dolžnosti, ker sicer Bolgari izjavijo, da ga ne smatrajo več za svojega kneza. Družinski svet je nato sklenil, naj knez takoj odpotuje v Bolgarijo, a — brez svojih otrok. Nasprotniki kneza Ferdinanda so vstrajno pri delu in poročila iz Sofije zatrjujejo, da utegnejo svet presesteti resni dogodki. Še nikdar ni bil notranji politični položaj na Bolgarskem tako kritičen, kakor sedaj. Poroča se, da je knez Ferdinand se odločil, da ne potuje v Sofijo in da ostane v Euxinogradu.

Iz brzojavk.

Dunaj. Nemški cesar pride 13. septembra v Belye na lov k nadvojvodu Frideriku. Na Dunaj pride nemški cesar 18. septembra dopoldne ter ostane na Dunaju dva dni.

Trst. Vlada od tržaškega deželnega zbora sklenjenih stavbinskih zakonov ni predložila cesarju v potrjenje.

Pariz. 2500 krščansko-socialnih delavcev se je uprlo izgonu menihov iz samostana marianistov v Grand Villars. Dva od delka konjeništa sta na poti proti upornim delavcem.

Pariz. Poročevalec konkordatne komisije Brien je izdelal svoje poročilo. Predlaga odpravo konkordata. Brien predlaga dobo petih let, da se duhovnikom plača popolnoma ustavi. V mnogih škofijah so se ustanovila društva, ki bodo skrbela za duhovnike, ako jim vlada res odtegne plačo.

Rim. Vladno glasilo »Capitale«! potrjuje, da bo v prihodnjem zasedanju laškega parlamenta prišel v razgovor tudi civilni zakon.

Petrograd. Velikega kneza Mihaela Nikolajeviča je zadel mrtvo-

ud. Ne more govoriti; vendar ni posebne nevarnosti.

Marzelj. Turški generalni konzul Aristide Gaetamali je v nedeljo zvečer umrl.

Pariz. Predsednik Loubet gre gotovo koncem februarja prihodnjega leta v Rim.

Praga. V nedeljo zvečer je imelo v predmestju okoli 40 takozvanih teoretičnih anarhistov svoj shod, ki je bil pa razpuščen, ker je neki govornik omenjal Klofačeve interpelacije glede prestolonaslednika. Aretiran ni bil nihče, ker so se mirno razšli.

Belgrad. Kralj Peter je določil, da polkovnik Lješanin nastopi mesto dvornega maršala.

Dunaj. Jutri odpotuje prestolonaslednik Fran Ferdinand k ogrskim vojaškim vajam zastopat cesarja.

Carigrad. Amerikanski poslanik je naznanil Turčiji, da je odgovorna za vsako žalitev kakega Amerikanca.

Bрно. Katoliškega shoda se je vdeležilo nad 3000 oseb.

Beirut. Amerikanske vojne ladije »Brooklyn«! in »San Francisco«! sta na poti sem.

New York. V Panama je vstanek vsled odklonitve kanalske predloge.

Dunaj. Sprejem angleškega kralja je bil sijajen. Pri slavnostnem obedu je cesar napil kralju ter povdarjal, da je obisk nov dokaz za nadaljni obstoj iskrenih in zaupnih odnosov med državama, mej katerima ni nobenih političnih interesnih nasprotstev. Izrazil je nato, da tudi nadalje tako ostane. Angleški kralj je odgovoril, da je vedno toplo čutil za Avstrijo in njenega vladarja ter je imenoval cesarja Franca Jožefa, feldmaršalom angleške armade.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 1. septembra.

Imenovanja na srednjih šolah.

Naučni minister je podelil profesorju na državni gimnaziji v Kranju dr. Fr. Koprivniku izpraznjeno učno mesto na drugi državni gimnaziji v Ljubljani, profesorju na prvi državni gimnaziji v Ljubljani dr. Osk. Gratzju in pl. Wardeng mestojna državni realki na Dunaju (V.) ter je imenoval rednim učiteljem suplenta dr. Antona Wallnerja na državni realki v Ljubljani in Karola Wedana suplenta na državni realki na Dunaju (XVIII) za prvo drž. gimnazijo v Ljubljani.

Politično zborovanje v Hotinji vasi. ki se je vršilo minulo nedeljo na vrtu narodne gostilne g. Primeca, bilo je jako dobro obiskano. Shodu je predsedoval predsednik »Slovenskega društva«! g. dr. Glasser. Govorila sta gg. poslance Robič o političnem položaju, in dr. Rosina o narodnih zahtevah. Oba govora sta bila burno odobravana. Narodni župan v Hotinji vasi g. Pišek je predlagal sledeče resolucije, ki so bile enoglasno sprejete: 1. Na shodu v Hotinji vasi zbrani volilci izrekajo g. drž. in dežel. poslancu in dežel. odborniku Francu Robiču ter g. dežel. poslancu Ivanu Roškaju za njuno vestno zastopanje občeslovenskih in zlasti kmetskih koristi svoje zaupanje in zahvalo. — 2. Zahtevajo, da se uvede za okrajne zastope, za deželni in državni zbor splošna, enaka in direktna volilna pravica. — 3. Zahtevajo, da se ustanovi za južni del štajerske dežele kmetijska in obrtna šola s slovenskim učnim jezikom in da se v svrhu, da bodo te šole tudi lahko obiskovali sinovi ubogih kmetov, dovoli primerno število štipendij. — 4. Da se po slovenskem delu štajerske nastavijo le taki uradniki, ki so zmožni tudi slovenskega jezika in naklonjeni slovenskemu narodu. — 5. Volilci protestujejo proti grdim napadom nemških listov in obljubujejo, da bodo odgovarjali na te napade le na gospodarskem polju z geslom »Svoji k svojim«. — 6. Zbrani volilci protestujejo najodločneje proti naredbi vojnega ministertva, da se vojaki, ki doslužijo triletno vojno službo, koncem septembra t. l. pridržijo še čez to dobo v aktivni službi. — 7. Zbrani volilci izjavljajo, da ves slovenski narod želi ustanovitve slovenskega vseučilišča in ustanovitve nadsodišča za slovenske pokrajine v Ljubljani. — 8. Zbrani volilci želijo, da se naši poslanci potegnejo za to, da se se naredi postava o konkurenčnih odborih, s katero se uredi razmere glede farnih občin tako, da se ustreže najbolje cerkvi in občinam.

»Südmark«. Na občnem zboru laniškega leta je bilo sklenjeno, da bo imelo

to društvo svoje zborovanje letos v Trstu. Kakor hitro so zaznali o tej nakani tržaški Lahi, sklicali so shod in na njemu protestirali proti temu, da bi zborovali »Südmarkovci«! v Trstu. No, kakor je poročal »Slovenec«! v petek, vidi se, da so Lahi dosegli, kar so hoteli in da ne bo letos zborovanja v Trstu, temveč v čisto slovenskem Slovenjem Gradcu. In kar se je Lahom posrežilo, naj bi se ne Slovincem? Na štajerskih Slovincih je sedaj v prvi vrsti, da se postavijo temu zborovanju po robu, a nas vse druge veže dolžnost, da jih podpiramo. Branimo torej svojo hišo!

Za pogorelce na Vačah je deželni odbor dovolil 4000 kron podpore.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Rudolfovem je do 15. septembra t. l. razpisanih šest deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1903/4 za mladeniče kmetijskega stanu, od katerih je upati, da se bodo po dovršenem poduku pečali na svojem domu s kmetijstvom, vino in sadje-rejo. Ker je dandanes postalo neobhodno potrebno, da zlasti večji posestniki svoje zemljišče obdelujejo strokovno, s pomočjo modernih pripomočkov v lastno korist in v posnemanje svoje okolice, zato se opozarja vsi posestniki na Kranjskem, ki imajo 16. do 24letne sinove, katerim nameravajo enkrat zapustiti svoje domačije, da se v obilnem številu oglasijo ne le za te razpisane deželne ustanove, ampak da dajo svojim sinovom ponujajočo se strokovno kmetijsko izobrazbo. Tu pa opomnimo na nevažno napadno domnevanje, da je absolvent po dovršenem poduku na zavodu že v vsakem oziru samostojen, v svoji stroki povsod doma in da mu ni treba nihesar več storiti za svoje nadaljnjo izobraževanje. Tako mnenje je povsem pretirano, kajti nobena šola na svetu ne more nadomestiti praktične izkušnje. Šola daje potrebno probudo, izuči pa človeka le življenje. Na strokovno kmetijsko izobrazbo naše za dom namenjene mladine moramo polagati toliko večjo važnost, ker smo na Kranjskem zastali v naprednem kmetovanju, ker je zemlja najdražji zaklad, ki ga nam je dal Bog v oskrbovanje, ki donša največ sreče, miru, zadovoljnosti in ker je pri nas kmetijstvo temelj obstoja našega naroda. Zaradi tega je želeli, da bi se prav mnogi posestniki odločili, dati svojim za dom namenjenim sinovom strokovno kmetijsko izobrazbo ter jih poslali v kmetijsko šolo. V olajšanje stroškov podeljuje visoki deželni odbor vsako leto deželne ustanove in visoko c. k. poljedelsko ministerstvo daje denarne podpore.

Izurjen čebelar. Dne 24. avgusta so tržaški lovci priredili v Kukovnici lov na divje koze. Zgodaj so odšli iz Tržiča v Lom in potem na Kukovnico. V Lomu so vzeli seboj šest gonjačev, med njimi tudi Janeza Klemenca, po domače Kobaleža, ki se izvrstno razume na ta posel. Kobalež je potem gonil divje koze proti vrhu, kakor drugi njegovi tovariši gonjači. Ko se je tako trudil v potu svojega okraza, zapazi na bližnjem drevesu roj bučel, ki je bil ušel gospodarju iz Loma. Kot star in izurjen čebelar ni mogel pustiti teh muh na prostem. Panja ni bilo pri rokah. Zato podloži svojo ruto pod roj in nanjo strese vse muhe. Robec nato zavije in ga dene z rojem v torbo, ki jo je nosil optano. Gonjač mora iti dalje, da prežene divjačino. Torba z muhami bi mu delala nadlego. Ne bodi len, gre k lovcu Kajetanovemu Nikotu, ki mu je bil najbližnji, in pusti pri njem torbo, češ, muhe bodo že počakale gospodarja. Bučelice so res malo godrnjale in okrog letele, nazadnje so pa vendar vse zlezle v torbo k maternici. — Tri divje koze in enega srnjaka so nesli tisti dan lovci domov. Za njimi je pa korakal, optan s torbo čebel, Kobalež, ves vesel, da nese seboj plen, katerega ne marajo lovci. Med potjo so ostali lovci in gonjači v Lomu pri Robežu. Da bi se lovci ne bali Kobaleževih muh v torbi, jo je Kobalež pustil pri vratih. Zivalice so mirno čakale gospodarja, da jih je vzel seboj in stre sel doma v panj. Kako zadovoljen je vzdihnil pri tem poslu: »Lovci so me plačali kot gonjača, mušice mi boste pa z medom plačale mojo skrb!«! Ubežne čebelice že nosijo med skupaj, da poplačajo skrb svojega gospodarja Kobaleža.

K zadevi Bratuša. Iz Maribora se poroča, da je, na Dolenjskem prijeta deklica, res hči viničarja Bratuša. Mati jo je takoj spoznala, objela in poljubila. Ko jo je Bratuša zagledal, je dejal: »Saj sem vedel, da bo tako prišlo!«.

8 anarhistov so zaprli v Pulju. Njihova imena zvane prav čisto italijanski n. pr.: Arcangeli itd. Kaj ne, da treba vabiti v Trst laške delavce ker drugače bi ne imeli tu niti anarhistov?!

Kedo vabi v Trst »regnicole«? Slavnost avstrijske vlade! — V strahu, da bi avstrijski podjetnik pri zasipanju morja ne povabil zadostno število »regnicolov«! v Trst, dala je vlada vsa dela, ki zna-

sajo več milijonov goldinarjev v podjetniku iz Italije, kateri ima pri tem delu same »regnicole«. Slovenci in Hrvatje pa romajo v Ameriko! Taki politiki pravijo pri nas, da je modra; če je res modra taka politika, to ne moremo mi Slovenci soditi, ker nimamo slovenskih šol — smo radi tega prezabiti, a toliko pa vendar vemo, da je ta politika — avstrijska!

Nagrada za rešitev življenja v znesku 105 K je dovolila dež. vlada posestniku Antonu Faturju iz Spodnjih Bitinj, ker je rešil iz ognja tri otroke posestnika Janeza Dekleva.

Hrvatje v Avstraliji so tudi pričeli zbirati doneske za žrtve v domovini.

V tobačni tovarni v Celovcu so bile preteklo soboto demonstracije za zvišanje plače. Direkcija ni hotela odposlati spomenice delavcev na glavno ravnateljstvo na Dunaj.

Sestanek abiturijentov v Spljetu. V nedeljo se je otvoril v Spljetu sestanek abiturijentov. Udeležilo se ga je 150 dijakov, med njimi 60 iz Hrvatske in Slavonije. Prebivalstvo dijaške povsodi simpatično pozdravlja. Od Slovencev je bil navzoč gosp. Valenčič.

Nova vojna ladija. Dne 4. okt. izpuste v Trstu v morje novo vojno ladijo »Nadvojvoda Karl«. — Kaj, če bo trajala obstrukcija na Ogrskem dalje? Potem bomo imeli vojne ladije brez vojakov na njih?

Beneške Slovence so prišle na jako srečno misel, da so pripelje šopku cvetic, katere so podarile kraljici Jeleni, slovensko trobojnico. Pokazale so s tem, da v Benečiji še živi čil slovenski rod, ki se zaveda, da teče po njega žilah slovenska kri, kakoršna se pretaka po žilah kraljice. Kraljica je bila vesela teh svojih barv, in ponosno je dičila slovenska trobojnica voz italijanskega kraljevskega para. Beneškim slovenkam pa tudi nihče ni branil, podati šopek kraljici s takimi barvami; niti na um ni prišlo nikomur, da bi bil delal kake ovire. Je pač tako edino prav in umevno. Ali pri nss? Politčne oblasti mislijo, da se podere svet, ako se pokaže v Gorici kaka trobojnica. No, smo pač v Avstriji! Slava zavednim beneškim Slovenkam, ki so preiskrbele slovenski trobojnici ob strani laške kraljevske dvojice tako častno mesto!

Kaj naj pijemo? To vprašanje vznemirja sedaj marsikoga, posebno pa onega, ki mora v vročem solncu požirati cestni prah. S samim vinom ali pivom si, kot znano, žeje nihče popolno ne vgasí, in tudi takozvani »sprice«! pokaže le hipni učinek. Umetna soda-voda vkljub temu, da ni cenejši od mineralnih voda, nima nikakega vpliva na posamezne človeške organe. Vsemu temu se pa odpomore z uporabo najbolj zdrave osveževalne pijače Rogoški »Templjev vrelce«, ki se lahko meša tudi z mlekom ali sadnim sokom. Pijača ima prijetno rezoč okus, oživlja in osvežuje celo telo, pospešuje tek in prebavo. Dobiva se »Templjev vrelce«! v vseh trgovinah in restavracijah.

Cenejši sladkor. Z današnjim dnem je postal sladkor cenejši, kar smo že včeraj na kratko poročali. To je pač vesela novica za vsako hišo, kjer igra sladkor dokajšnjo vlogo. Kakor je bil dosedaj sladkor drag, je bilo že preveč. Resnica je, da se je avstrijski sladkor na Angleško izvažal po jako nizki ceni, tako da so ga zamogli ondi že dajati svinjam, medtem ko je pri nas eminentna hrana, čeprav le bolj »luksus«. S 1. septembrom zadobi bruselska sladkorska konvencija svojo moč in z njo pade colna zavora kakor tudi izginejo prevozne premije. Čeprav je znižanje majhno, moramo biti vendar z malim zadovoljni, ko smo navajeni, da postajajo potrebna zdravila od dne do dne dražja. V drugih državah, je sladkor tako po ceni, da je v veliki množini razširjen v najnižjih krogih. Primeroma majhno znižanje, 20 vinarjev pri eni kili, ima vendar veliko vrednost, če računamo znižanje za celo našo državno polovico. Pri tem se prihrani na leto 55 milijonov kron. Ta vsota je bila davek, kojega so državljani plačevali za sladkor, ko imamo 200 tovarn za sladkor. Kolikokrat se je dvignilo že vprašanje, kako se bo ta svota od zdaj pokrila sladkornemu kartelu. Toda to vprašanje se zamenjava z državno institucijo, ki je opravljena znižati prevelike davke. Sladkorni kartel pa je v zasebnih rokah, ki obdrže vse, kar se jim je enkrat dalo. Mnogi trgovci so že znižali ceno pri sladkorju.

Novo delavsko društvo v Trstu. Ustanovili so v Trstu novo delavsko društvo, kateremu je namen čuvati interese domačih delavcev, pred vsem pa skrbeti zato, da bo delal na domačih tleh delavec-domačin.

Železniški most čez Sočo pri Solkanu. Železniška uprava se je odločila, da sezida čez Sočo pri Solkanu kamenit most z jednim samim obokom. Ta obok imel bo 80 metrov svetlobe.

Iz Smartra pri Litiji se poroča: G. Luznik iz Vrhnike je v gostilni pri Robavcu v soboto 29. m. m. razkazoval: kinematograf, Urania - glediščne slike, novi pisalni stroj, gramofon, glasovirno mehaniko

in dr. Vae pokazano je bilo silno zanimivo. V soboto je obiskal našo šaro č. g. rektor Küster iz Hamborna. Ogledal si je dekanijsko cerkev, ter se odpeljal v Kostrevnico in Zavrnun ter obiskal ondi sorodnika in Hambornu bivajočih Šmarčnikov. — V nedeljo priredi dekliška Marijina družba zopet novo izvirno igro Silvina Sardenko. Vspored objavimo pravočasno.

— **Savo regulirali** bodo prihodnje leto mej Litijo in Ponovičem. Stroški za to so določeni na 33 000 kron.

— **Bo imelo kake posledice?** Prevrača želja po materi Italiji gnala je tržaške kolešarje čez mejo v obljubljeni dežel, kjer so se tako navdušili za laško „tricolor“, da so si okrasili ž njo prsa, ko so se vračali proti domu. A na meji niso bili naši žandarji preveč zadovoljni s tako belo rudečo zeleno zastavo, katero so hoteli utihotapiti v naše slovenske kraje, ustavili jih, poprašali lepo po imenu, kar pa je neodrešeno tako prestrašilo, da je neki profesor izmed njih ves v obupu vzkliknil: »Kaj bo imelo to kake posledice?« In takim profesorjem so po krivdi naše slavne vlade izročeni naši slovenski otroci na milost in nemilost! In pri vsem tem so naši ljubi Lah! oni »mili narod« kateremu treba dati vse, Slovencem pa nič. In to bo imelo zopet take posledice, da jih bo naša ljuba vlada še bolj pritiskala na svoje njih ljubeče srce.

— **Toplice na Dolenjskem.** Krasno, za obiskovanje toplic izredno ugodno vreme letošnjega poletja je privabilo precejšnje število gostov k našim zdravilnim vrelcem. Vseh skupaj je bilo doslej, ako prištejemo vojake, ki so jih poslali zdraviti, 914 oseb. Tudi v prihodnjem mesecu septembru se nadejamo topličarjev, ki so bili doslej zadržani priti. Prerokuje se nam huda zima, ki je za ljudi, podvržene revmatizmu, posebno nevarna. Zato se treba pravočasno zavarovati in sovražnika že poprej odgnati od hišnega praga. Kdor hoče zimo srečno prebiti, se mora v toplicah dobro izpotiti. Nekateri so se za september že zglasili, mej drugimi predsednik c. kr. okrožn. sodišča g. Grdešič. Izmed stalnih gostov je tu dični starosta našega kopališča, č. g. profesor Klemenčič, ki so mu naše toplice pomagale do lepe starosti 80 let. Junaško jih nosi, želimo mu zlati topliški jubilej. — Toplice niso le kopališče, marveč tudi letovišče, in marsikdo pride zato k nam, da si v tukajšnjem milem podnebnju in krepilem zraku osveži duha in telo. Kako zdrav je naš kraj, potrjuje dejstvo, da smo v teku zadnjega leta pokopali na tukajšnjem pokopališču samo eno osebo, spoštovano Marijo Sitar, staro 91 let.

— **Napadeni frančiškan?** V graško bolnico so pripeljali frančiškanskega patra Jakoba Diebische, ki ima v trebuhu nevarno rano, povzročeno s strelom iz revolverja. Ker pater ne more govoriti, ne vedo, kdo ga je napadel, ali ako je dobil rano po neprevidnosti.

— **Nexgoda na železnici.** V Slovenjem gradcu je vlak, v katerem so bili vojaki 97. pešpolka dobil tako silen sunek, da so se nekateri vojaki močno pobili na glavah.

— **Obesil se je** v nedeljo popoldne v Borštu pri Trstu 52 letni Ludovik Baričič. Bil je tih in miren mož, ter splošno priljubljen. Zato je čudno, kaj je nagnalo nesrečnega v smrt. Ljudje pravijo, da se mu je večkrat mešalo, in najbrže je storil ta čin v sličnem stanju. Zapušča vdovo s petimi otroci.

Ljubljanske novice.

Preziranje slovenskega jezika. V hotel »k slonu« se hodi kopat mnogo Slovencev, a uprava kopeli ima na pročelju samo nemški napis. S tem menda hoče namigniti, naj se Slovenci ne hodijo kopat v to kopelj, ki je baše rezervirana samo za Nemce.

Domača umetnost. Vrli naš domači pearski mojster gospod Ivan Kregar je razstavil v oknu »Katoliške bukvarne« umetniško izvršeno krasno monštranco, dva vrčka z lavabo in kelih. Delo hvale in priporočila mojstra, katerega cenijo tudi že v Ameriki, za kamor so določeni lepo izgotovljeni vrčki. Svoji k svojim naj bi tudi tu veljalo!

Društvena godba priredi danes 1. septembra koncert v restavraciji g. Aura. Začetek ob 8. uri. Vstopnina prosta.

Nepoboljšljiva. Včeraj sta bila iz prisilne delavnice izpuščena dva prisiljenca, katere sta po noči prišla nazaj in skušala pri mizarski delavnici vlomiti. Najbrže sta hotela napraviti v delavnici kako škodo. Najpoprej sta poskušala odstraniti železni paž pri oknu, katerega sta močno zvila, ali zlomiti in iztrgati ga pa nista mogla. Nato je hotel eden iti v prisilno delavnico pri vratih, kjer stoji vojak. Le-ta je zavpil »Halt!« in ker se človek ni ustavil, je ustrelil, na kar je dotičnik stekel.

Kedaj bodo naši trgovci pričeli prodajati cenejši sladkor? K motici o cenejšem sladkorju nam je še dostaviti, da so šele tovarne začele dne 1. septembra sladkor po znižani ceni oddajati ter da dospo prvi va-

goni v Ljubljano dne 5. ali 6. septembra, ker toliko časa traja vsekakor vožnja. Prej našim trgovcem seveda skoro gotovo ne bo mogoče sladkorja prodajati že po znižani ceni.

V Ameriko. Danes ponoči je odpotovalo v Ameriko 125 Hrvatov in 95 Slovencev.

Izgubljen prstan. Na poti od ceste na Rožnik po Bleiweisovi in Erjavčevi cesti k železni Gradišči, po Kongresnem trgu in po Štefenburgovih ulicah do Dunajske ceste je izgubil naskar Ivan Sprinzel zlat prstan z opalom.

Veselica društva odvetniških in notarskih uradnikov bo prihodnjo nedeljo na vrtu restavracije gospoda Mraka na Marije Terezije cesti.

Prihodnja javna vinska poskušnja v tukajšnji deželni vinski kleti pod kavarno »Evropa« bo v soboto, dne 5. t. m. ob 8 urih zvečer.

Šamel kvartet je dobila Ljubljana. Ta domači »Šamel kvartet« nastopi danes v restavraciji pri »Črnem orlu« v Gosposkih ulicah. Vstop prost.

Najdene reči na kolodvoru. V minulem tednu so bile na južnem kolodvoru najdene sledeče reči: 1 srajca 2 palice, 1 etuij za smodke, 1 klobuk in 2 kartona s slaščicami.

Vstaja na Balkanu.

Iz raznih poročil, ki smo jih priobčili, je razvidno, da je položaj na Balkanu vedno bolj kritičen. Vstaja sega že daleč preko mej Makedonije tja do Carigrada in trka že skoraj na vrata palače, kjer stanuje veliki »klatvec kristijanov«.

Jasno je, da se tako gibanje ne more udušiti s sredstvi, ki so se zdaj rabila. In ako Turki še več krajev zažgo in še več otrok, žena in starcev pokoljejo, zaradi tega še vedno ne bodo vstali odložili orožja. Ker se sedanja sredstva torej niso izkazala, tedaj je treba seči po drugih. Najbolje bi bilo bolezni ozdraviti v kail, kakor je že pokojni lord Salisbury povodom armenskega klanja priporočal. »Information« priporoča: »Odstaviti je treba najprvo nezmožnega sultana Abdul Hamida in gotovo bi sedanja napetost takoj nekoliko pojenjala, in morda bi se tem potem tudi umiril Balkan.« Seveda ni misliti, da bi vstali takoj položili orožje, ko bi odstopil sedani sultan, ker jim nihče ne da garancije, da bo naslednik boljši. Kdor ve, kako malo upliva ima sultan na svojo okolico, in da ne vodi on drugih, ampak drugi njega, to bo tudi vedel, da se bi z odstopom sultana zelo malo spremenil položaj. Najbolje je, da se kar cel sistem poruši in novega sezida, ker le potem bo mogoč mir, bodo mogoče reforme. Ta sistem pa se ne bo podrl poprej, dokler se ne bo podrla turška oblast ob Bosporu, in toliko časa so zastoj vse reforme. Turški bolnik je neozdravljivo bolan. Le smrt ga bo rešila hiranja. Seveda, kdo si bo pa potem delil dedščino? To je ravno predmet ljubosumnosti med evropskimi velevladstvi, in zaradi tega rajši vidijo, da Turek mori in požiga vse v svojem pašaliku, kakor da bi sedel dobil pred zemlje več, kakor druga velevlad. Za krščanske velevladstve je to žalostno znamenje. In zdi se, da so tudi one potrebne zdravila.

Shod za Makedonce v Zofiji.

Minuli četrtek se je vrnil v Zofiji shod za Makedonce; med sklicatelji shoda je bil tudi nekdanji justični minister v Danewem kabinetu dr. Aleksander Radew. Govorniki so slikali zborovalcem žalostno stanje makedonskih bratov. Vsi govori so bili sprejeti s frenetičnim odobravanjem. Sklenila se je tudi resolucija, v kateri se bolgarska vlada prosi, naj pomaga zatiranim Makedoncem. Nadalje se pozivljejo vsi za orožje sposobni Makedonci, naj gredo v Makedonijo, nadalje so povabljeni vsi Bolgari in Makedonci, naj materijelno podpirajo vstaje; naposled se naglašja potreba, odposlati deputacijo na vse tuje vladi, ki bi sedanje stanje naslikala kako, kakoršno je, in naprosila vladi za intervencijo.

Skoro gotovo bo ostalo le pri resoluciji. Ne sicer, kakor da bi med narodom ne bilo dovolj navdušenja, pač pa, ker Bolgarija še ni pripravljena. Bolgarska se mora za sedaj držati popolnoma pasivno, ker se ji je bati vsake provokacije. Orožje, ki ga je naročila Bolgarija, pride še-le pomladi, in poprej se torej ne more spuščati v vojsko. Zaradi tega skuša vlada pozornost od vojske obrniti na volitve v sobranje, ki se vrše v oktobru in novembru.

Vstaške zahteve.

»Avtonomija« priobčuje sledeče vstaške zahteve:

1. Ustanovitev štirih provincij: Albanije, Makedonije, Stare Srbije in Tracije z administrativno avtonomijo pod politično in vojaško kontrolo sultanovo.

2. Evropski nadkomisar, ki naj ga velevladstvi na tri leta imenujejo, ki naj skrbi za vzdrževanje reda v teh štirih provincijah.

3. Porta naj za vsako provincijo imenuje generalnega guvernerja

zapet let. Njegovo imenovanje morajo potrditi velevladstvi.

4. Osnuje naj se evropska komisija, ki naj naredi v teh štirih provincijah enoten red. Komisija voljenih zastopnikov naj jo podpira v njenem delovanju.

5. Ta komisija bo upravljala provincije toliko časa, dokler nova organizacija ni popolna.

6. Mejnarodna armada, obstoječa iz 50.000 mož, pod poveljstvom enega generala nevtralnih držav, naj zasede dežele v tem času organizacijskega dela; potem naj se zmanjša za polovico in ostane komisiji na razpolago.

* * *

Profesor Mihajlowski je te dni rekel: »Kakor hitro bomo dovolj močni, bo izbruhnila revolucija v celem otomanski državi evropski.«

Albanci groze, da bodo na prvo znamenje svojih voditeljev začeli moriti kristijane. Prebivalstvo je v skrbeh. Črna gora je opozorila porto na te izjave.

Avstrijski in ruski konzulat sta protestirala pri paši skopeljskem, ker nosijo Albanci še vedno orožje. Albanci se zbirajo v dolinah v okolici Pristine. Mnogo se jih je vpisalo kot prostovoljce v armado. V Ipeku so plenili v hišah kristijanov, kdor se je ustavljal, so ga umorili. Mutesarifa so izgnali. V Solunu je 33 Bolgarov obsojenih v leto valed vstanka, 4 k smrti, 2 sta za vedno prognana. Turčija zbira črnovojnike v vilajetih Kosovo, Solun, in Bitolje. Bolgarija sumi, da je to naperjeno proti njej. Zbranih je 700 bataljonov, a pušk je komaj za eno tretjino. Pa še ta tretjina bo prava nesreča za kraj, kamor pridejo.

Kamajkam mesta Malkotrnovo je pozval odličnjake tega mesta, naj pošljejo na vlado pritožbo zoper vstaše, ker mučijo kristijane in plenijo njihove hiše. Odličnjaki so se protivili temu češ, da ne morejo poslati lažnjive pritožbe. Drugi dan je pa dal kamajkam te odličnjake — obesiti. Turška reformira.

Izpred sodišča.

Izpred porotnega sodišča.

Ogozrufant notar Plantan. Dosedaj še nekaznovani posestnik Janez Zlobec na Orlem je bil tožen zaradi hudo delstva goljufije. Obdolženec ima zadolženo posestvo in ker so ga prijemali nekateri upniki tudi za plačilo, izmislil si je zvijačo, s katero si je upal pridobiti denarja. Zlobec je dosre vedel, da je posestnik Valentin Škerjanc iz Sela pri Rudniku imovit in da ima nezadolženo posestvo, zato si je preskrbel od tega zemljišča nov posestni list, s katerim je prišel dne 9. februarja t. l. v notarsko pisarno Ivana Plantana ter naročil, da naj se mu izposluje pri mestni posojilnici posojilo 1000 K. V to svrhu je podpisal potrebno pooblastilo z imenom »Valentin Škerjanc«. Ker so informacije doznale, da je dotično posestvo še neobremeno, zagotovila se mu je ugodna rešitev njegove prošnje. Dne 19. istega meseca zglasil se je Zlobec zopet v Plantanovi pisarni, ker je bilo dolžno pismo že napravljeno, šlo se je še k okrajnemu sodišču, kjer se je vprilo dveh iz Plantanove pisarne navzočih prič poveril istinitost lastnoročnega popisa »Valentin Škerjanc«, in dne 3. marca t. l. se mu je na izplačal po odbitku stroškov znesek 926 K 61 v. Kako se je začudil pravi posestnik Tine Škerjanc ko je prejel sodnijski odlok, iz katerega je razvidel, da je na njegovem posestvu vknjižena zastavna pravica za posojilo 1000 K na korist ljubljanske mestne hranilnice, katerega ni on nikdar iskal. Šel je k sodišču, kjer so poslali po Plantanovega notarskega koncipijenta g. Avgušтина Drukarja, kateri je takoj izprevidel, da je bil na rafiniran način osleparjen. Poravnal je vso škodo in preskrbel tudi razbremenjenje posojila 1000 K na Škerjančevem zemljišču. Vse poizvedbe po storilcu so bile brezuspešne, a Zlobca je jela vest peči, bal se je razkritja in to ga je napotilo da se je sam ovdil pri ljubljanski policiji, obenem pa izročil še neporabljeni ostanek 880 K, na kar so ga obdržali v zaporu. Ker je obdolženec vse odkritosrčno priznal in ker se je škoda večinoma poravnala, je sodni dvor obsodil Zlobca le na 5 mesecev težke ječe.

Prebujenje na politič. Delavec Jože Oltra, kateremu tudi Ljotra pravijo, v Podgori rojen, je bil že 6 krat zaradi hudo delstva in 5 krat radi prestopka tatvine kaznovan. Neki dan je Jože Bok iz Spod. Slivnice v zaporu tukajšnjega c. kr. okrajnega sodišča pravil, da ima svoj denar doma spraviljen v škrinji in da akoravno ima vse odprto se ne boji, da bi mu ga kdo ukradel; seve da si je Oltra, ki je bil z Bokom skupaj zaprt, vse to dobro zapomnil. Dne 18. junija t. l. naletel je izvošček Tone Markovič med Laverco in Rudnikom na Oltra, igrala sti mu dve harfenistovke, on pa je po cesti plesal; povabil ga je da naj se z njim pelje, za kar je bil on takoj pri volji in je še pripomnil, da za vožnjo ne bo nič dal, pač pa za

pijačo. In res sta pila po raznih gostilnah. Na to je še Oltra zahteval da naj ga popelje čez Selo v Štepanovo vas ter mu je za to obljubil 6 K. Urno je pognal Markovič svojega konjička, a ko sta prišla v Selo je bil Oltra valed pijanosti tako trdno zaspal, da ga ni bilo moč prebuditi. A Markovič mu ni hotel iz žepa sam denarja jemati, krenil je z njim v Ljubljano ter ga odal mestni policiji, kjer so mu iz Oltrove gotovine plačali za vožnjo 6 K in za cestnino 16 v. Pri telesni preiskavi se je našlo pri Oltri 89 K 80 vin. gotovine, 3 zlati prstani in 1 pozlatena zapestnica. To vse je obudilo opravičeni sum, da so te reči ukradene, in da se je nevarni tiček vjel po naključju, kajti Oltra je kaj čudno okoli sebe gledal, ko je preupal svojo pijanost v zaporu. Sodne poizvedbe so dognale da je res Oltra tisti dan, ko se je s fjakermem vozil, se spomnil, da bi bilo dobro iti k Boku v Spod. Slivnico pogledat, če je vse tako, kakor mu je v zaporu pravil. In bilo je tako; Oltra se je pripeljal v zaklenjeno kamro in tam izmaknil Boku 130 K, tri zlate prstane in pozlačeno zapestnico, ni torej čuda, če je bil dotični dan tako židane volje. Sodni dvor je Oltra, ker je postal tat iz navade, obsodil na 5 let težke ječe.

Dvakrat obsojen na smrt. V Sučavi se prične obravnava proti Semeninku, katerega dolže, da je umoril prekaževalca Lazaroviča. Bil je že dvakrat radi tega obsojen na smrt, a najvišje sodišče je že dvakrat ugodilo pritožbi ničnosti. K obravnavi je povabilenih 92 prič.

Zadnje tržaške volitve pred sodiščem. Dompierijeva stranka se je pritožila radi nezakonitosti ob zadnjih mestnih volitvah, katerih se je posluževala vladajoča »kamora«, da se je obdržala na krmilu. Zatoženih je 13 »kamoristov« — med njimi je bivši I. podpredsednik mestnega sveta, predsednik laškega pol. društva »Patria« in sedajni mestni svetovalec Giorgio A. G. Benusasi in mestni svetovalec Cumar, večni svetovalec na Proseku. Med njimi se nahajajo moške čiste laske krvi (*puro sangue*); Jazbec, Jeklin, Škerlj, Tominc itd. Obravnava bo dne 17. septembra. Toženi so radi zločina po členu VI. postavbe 17. decembra 1862. in radi soudeležbe na tem zločinu.

Avstrijska himna in avstrijsko sodišče. V kraju Braunau se je vršila neka slavnost na čast našemu cesarju. Pri slavnosti je bilo navzočih tudi precej lovcev ondotne garnizije med njimi tudi omizje Italijanov. Po slavnostnem govoru, so zaigrali cesarsko pesem; navzoči so se odkrili in vstali, le italijanski lovci so s čepicami na glavi obsedeli. Predsednik je pozval lovce dvakrat naj vstanejo, in ker le niso hoteli, jim je ukazal, naj zapuste lokal, ker prestor je samo za povablence. In zaradi tega je predsednik dobil pred sodiščem 10 dni zapore. In s čim so se lovci izgovarjali? Da ne poznajo cesarske pesmi! Kaj takega je le v Avstriji goče!

Cerkveni letopis.

O škofijski sinodi v Mariboru

prejeli smo še sledeče poročilo: Vem, da imate sedaj dovolj opravila s svojo sinodo, a bote gotovo še toliko dobri, da odmerite sledečim vsticam prostorček v svojem ocnjenem listu. Vedite, da se mi je posrečilo, dobiti zadnjič naznanjen nagovor o »dobrem pastirju« v roke. Kakor hitro mi bo mogoče, krasen pouk posloveniti, Vam ga pošljem, da ga priobčite, kakor ste to storili leta 1900 s podobnim sinodalnim nagovorom pri otvoritvi tretje škofijske sinode lavantinske.

Danes Vam hočem le one činovnike ali oficijale naštet, ki so se v tej sinodi volili ali razglasili in se s prisego zavezali, da bodo svojo službo vestno opravljali.

Pred vsem prvo mesto zavzemajo činovniki sinodni. Promotor so bili zopet č. g. prošt Herg, prokuratorja pred. gosp. Fr. Ogradi, opat celjski, in pred. gosp. dr. A. Suhač, župnik od Sv. Ane. Notar je bil zopet pred. gosp. kanonik dr. Iv. Mlakar; lektor pred. g. kanonik Jos. Majcen; tajnik pred. g. kanonik dr. M. Matek. Sinodni priči sta bila č. g. dr. Jos. Hohnjec in dr. Ant. Jerovšek. Obadva sta z gospodom notarjem vred podpisovala zapisnike, ki so se sestavljali o vsaki sinodni seji. Za njimi je bilo izvoljenih vže prvi večer 18 izpraševavcev za župnijski izpit. Prvi štirji bodo še te dni izvršili svojo preimnitno službo nad petimi č. duhovniki, ki so se oglasili h konkurzu. Poleg teh je pa še poseben zbor izpraševavcev za posvečenje, h kateremu so uvrsteni vsi pred. gg. profesorji bogoslovja in semeniški ravnatelji.

Vrh teh se je izbralo šest odličnih gospodov, ki so se takoj naznanili sv. očetu v Rimu kot judices in partibus, ob enem se je pa sestavilo škofijsko sodišče za vse preporne zadeve duhovnikov, pa tudi za izvrševanje cerkvene sodne oblasti v zakonskih zadevah.

Na novo se je sestavil na podlagi apostol. konstitucije „Officiorum se munerum“, zbor oceniteljev za natis namenjenih spisov, ker edinemu referentu ni več mogoče, ta imeniten posel zmagovati.

Razven 24 mč. gg. dekanov so tudi vsi dejanski kn. šk. konzistorijalni svetovalci slovesno prisegli, da bodo službo „sinodalnih prič“ vestno izvrševali.

Pri zadnji javni seji so še oni profesorji, bodisi bogoslovja, bodisi srednjih šol, na sveti evangelij prisegli, ki doslej še niso bili s slovesno prisego navezani na svojo službo.

Globoko je vsakega v srce ganilo, ko je 218 čd. duhovnikov okoli svojega ljubljenskega nadpastirja glasno obnovilo svojo posvetitev presv. Srcu Jezusovemu.

Ob koncu se je msgr. Herg v imenu vseh sinoditov iskreno zahvalil premil. knezoškofu dr. Mihaelu Napotnik, da so blagovolili to sinodo sklicati, jo tako modro voditi in vse sinodalce kot svoje goste velikodušno pogostiti.

S solznimi očmi smo se ločili drug od drugega. Od zadnje sinode sem jih je umrlo 33, od katerih je bilo 11 pri zadnji sinodi (leta 1900) navzočih. Koliko jih utegne udkati peto sinodo? B.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Policijskega uradnika Ludovika Maschko so v Rakos Palota zaklali pretepačji se fantje, ko jih je miril. — Nesreča na železnici. Mej postaja Osječenka in Ljubinska na Nikolajevi železnici na Ruskem je trčil osební vlak s tovornim vlakom. Mašinist je mrtev. Sedem potnikov je lahko ranjenih. — Strašna nesreča na morju. Pred Teneriffom pri Gibraltarju je enajst španskih mornarjev spravljalo blago raz nekega ponesrečenega parnika. Pri tem jih je presenetil vihar in razbil njihovo ladijo. Mornarji so se prijeli ponesrečenega parnika in tako viseli dva dni, dokler jih ni požrlo morje pred očmi množice na bregu, ki jim radi visokih valov ni mogla pomagati. — V samostan Salezijank je stopila grofica Elizabeta Coudenbove, bivša dvorna dama in vzgojiteljica nadvojvodinje Elizabete, sedanje kneginje Windischgrätz. — Samomor na dan zaroke. Honvedski narednik Gabriel Meh se je v vojašnici v Joslavi ustrelil, ker mu stotnik ni dal prosto na dan njegove zarcke. — Čoln avstrijske ladije se je prevrnil. Čoln avstrijske križarke „Zenta“, na katerem je bilo 11 mož, se je blizu pristanišča Cadix prevrnil. Vse moštvo tega čolna se je rešilo. — Na nemških železnica h bodo od slej vozne cene v četrtem razredu za 1 ki lometer 1/2, v tretjem razredu 2/3, v drugem razredu 4 in v prvem razredu 6 pfenigov. Pri brzovlakih se bo plačalo pri kilometru 1 vinar več. — Vojaško sodišče je na Nemškem obsodilo narednika Bischofa od 4. garde-polka na tri mesece ječe radi tega, ker ni naznanil podčastnika Breitenbacha, ki je mučil vojake. — Očeta ustrelil je v Tornoezu na Ogrskem Stefan Polaković, ko se je igral s puško.

Telefonska in brzojavna poročila.

Novomesto, 1. septembra. Jožefo Lakner iz Ržišča je porotno sodišče oprostilo obtožbe, da je hotela svojega tasta zastrupiti.

Dunaj, 1. septembra. Cesar je sprejel ministerskega predsednika Körberja v enourni avdijenci. Razgovor je bil o ogrski krizi.

Niš, 1. septembra. Kralj Peter je s svojo rodbino došel sem.

Draždane, 1. septembra. Saški kralj je oboel. Včeraj se mu je zdravje nekoliko poboljšalo.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, srednji kračni tlak 736.0 mm

	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Veterevi.	Nebo	Podlaga v 34 urah v mm.
31	9. sveč.	742.0	16.1	sl. szah.	jasno	
1	7. jut.	743.2	10.0	sl. sever	megla	0.0
2	popol.	741.9	26.8	sl. vzjvz.	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 16.1°, normale 17.0°.

Dunajska borza

dné 31. avgusta.

Skupni državni dolg v notah	100.5
Skupni državni dolg v srebru	100.0
Avstrijska zlata renta 4%	120.90
Avstrijska krona renta 4%	100.45
Avstrijska inv. renta 3 1/4 %	92.15
Ogrska zlata renta 4%	119.20
Ogrska krona renta 4%	97.90
Ogrska inv. renta 3 1/4 %	89.55
Avstro-ogrsko bančne delnice	15.79
Kreditne delnice	649.75
London vista	239.62
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117.30
20 mark	23.49
20 frankov	19.05 1/2
Italijanski bankovci	95.15
C. kr. cekini	11.33

Pijte vsak dan z vinom mlekom kornjakom, sadnimi sokki Rogaskega templjevega vrelca in dosegljivega poleg okusa prijetno ročno osveževalne pijače prednost edino dietetičnega učinka, ki se pokate v dobrem teku, lahki prebavi in urejenim odvajanju. 1009

Josip in Agneza Klovner naznanjata prežalostnim srcem, da je njih iskreno ljubljeno, nepozabno

Edvardček

danes jutraj ob 1/6, se preseli iz doline solz v boljšo domovino v sveta nebesa. Ljubi angelček, prosí za nas pri Bogu!

Dobro ohranjeno

možko kolo

se proda po jako nizki ceni.

Poizve se na Sv. Petra cesti št. 101 v pritličju. 1121 3-3

Ravnokar izšla

slika Njegove Svetosti papeža Pia X.

po izvorni sliki „Immacolata di imaginí Roma“.

1129 3-1 Oblika 76 : 59 cm

Cena 2 kroni.

Dobiva so v knjigotlačnici Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Ljubljana.

V najem se odda hiša - gostilna

št. 40. v Vižmarjah,

v kateri je že več let gostilna, prodaja spe-cerijskega blaga in tobaka. 1137 3-1 Več se izve št. 20. v Vižmarjah.

Spretnega

stenografa

sprejme

dr. Josip Furlan,

1131 1-1 odvetnik v Ljubljani.

Prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom uljudno naznanjam, da imam zelo veliko zalogo

cerkvenih posod in orodja.

Zaradi pomanjkanja prostora prodam prav zelo poceni več lepih lestencev, svetilnic, kelihov itd. Prosim prečastite gospode župnike, naj si blagovolijo ogledati. Naročena dela se izvršé pravilno v najkrajšem času.

Slavnemu občinstvu pa priporočam lepa in praktična svetila za električno luč.

Priporočam s spoštovanjem

Leopold Tratnik,

1118 2 pasar Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27.

C. kr. možko in žensko učiteljske v Ljubljani.

Št. 392.

1003 3-1

Razglas

o pričetku šolskega leta 1903/4 na obeh c. kr. učiteljskih v Ljubljani.

A. Vpisovanje v c. kr. otroški vrtec, kakor tudi v c. kr. deško in deklško vadnico bo v torek, dne 15. septembra 1903 od 8. do 10. ure dopoldne. Redni pouk v c. kr. otroškem vrtcu in na c. kr. vadicah se prične v sredo, dne 16. kimovca 1903 ob 8. uri zjutraj.

B. Gojenke, ki želé vstopiti v I. letnik c. kr. ženskega učiteljskega ali pa v učni tečaj za otroške vrtnarice, naj se zglase v ponedeljek, dné 14 kimovca t. l. med 8. in 11. uro dopoldne. Sprejemne preiskušnje se prične v torek, dné 15. kimovca ob 8 uri zjutraj.

C. Zglasila za I. letnik c. kr. moškega učiteljskega se bodo sprejemala v ponedeljek, dné 21. kimavca od 8. do 11. ure dopoldne.

Preiskušnja iz posluha bo ravno tisti dan od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 4 ure popoldne, pismena sprejemna preiskušnja pa se prične v torek, dne 22. kimovca 1903 ob 8. uri zjutraj.

D. Doznanji gojenci II. III. in IV. letnika na c. kr. mpškem učiteljskem naj se zglase v četrtek, dne 24. kimovca 1903. ob 9. uri dopoldne, doznanje gojenke II., III. in IV. letnika c. kr. ženskega pa ravno tisti dan ob 10. uri dopoldne.

V 2., 3. in 4. razred c. kr. deške in deklške vadic in v II., III. in IV. letnik c. kr. ženskega učiteljskega se zaradi pomanjkanja prostora nihče ne more na novo sprejeti.

Vse natančnejše stvari se lahko poizvedo iz razpisa, ki je nabit na črni deski obeh c. kr. učiteljskih.

Ravnateljstvo c. kr. moškega in ženskega učiteljskega v Ljubljani, dné 1. kimovca 1903.

Restavracija pivovarne J. Auer-jevih dedičev „pri belem konjičku“ Wolfve ulice 12.

Danes, dné 1. septembra 1903

koncert

ljublanske društvene godbe.

Vstop prost. Začetek ob 8. uri zvečer.

K blagohotnemu posetu vabi najuljudneje

1138 1-1

Rasberger.

Restavracija „pri Črnem orlu“

Gospoke ulice. 1135 1-1

Danes, v torek, 1. septembra t. l.

koncert.

Svira „Šramel-kvartet“.

Začetek ob 8. uri.

Vstop prost.

Žaga v zakup.

1136 3-1

Enostavna žaga v Stari Fužini (v Bohinju) last verskega zaklada kranjskega, daje se vnovič za čas od 1. novembra leta 1903 do konca oktobra leta 1906 v najem.

Pismene ponudbe vročiti je najdalje

do sobote, 19. septembra t. l. opoldne

pri podpisnem oskrbništvu, zri kateremu se izvedó zakupni pogoji.

Ponudbe opremljati je s kolekom za eno krono.

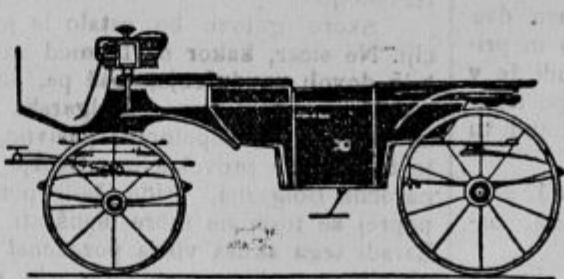
Znesek ponudene letne zakupnine pisan mora biti s številkami in z besedami.

Ponudbe podpisane morajo biti po ponudniku, kateri ima navesti svoj stan in svoje bivališče s hišno številko vred.

C. kr. oskrbníštvo gozdov in domen v Radovljici, dné 30. avgusta 1903.

C. kr. gozdni in domenski oskrbnik:

Pirker.

Imam večjo zalogo

VOZOV

vseh vrst. 973 6-5

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan, izdelovalec vozov
Ljubljana, Rimska cesta št. 11.

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanja za grube pri šrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promene za vsako šrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 230